

N:o 154.

Af herr **David Bergström**, *angående ändrad lydelse af §§ 17 och 19 riksdagsordningen.*

Det är en gängse regel, att en medborgare, för att vara politiskt röstberättigad å en ort, måste sedan viss, i lagen föreskrifven tid haft fast bostad derstädes.

Så kräfvades det i de flesta länder såsom vilkor för politisk rösträtt att vara bosatt inom valkretsen vid tiden för vallängdens årliga uppgörande. I vissa länder fordras det, att inflyttningen skall ha skett senast sex månader före vallängdens upprättande. Danmarks grund- och vallagar säga senast ett år före valdagen.

I några länder, såsom i Tyska riket och Schweiz, afslutas vallängderna några få dagar före valet, hvadan inflyttningen till valkretsen der kan ha skett helt nyligen. Ja, i Schweiz ega äfven de, som tillfälligt vistas i en valkrets, att der utöfva politisk rösträtt på samma vilkor som de bofasta männen, nemligen att vara uppförda i vallängden, och denna afslutas icke förr än 3 dagar före valet.

Inom vissa andra länder, och bland dem *Sverige*, är ett ganska strängt flyttningsstreck uppdraget, och detta gäller icke allenast valkretsen, utan det fordras att sedan viss tid vara bosatt just *inom den kommun* i valkretsen, der den politiska rösträtten skall utöfvas. Man må nu vara hur stor vän af politiska gränsstreck som helst, så lär det dock bli svårt att

uppvisa någon rimlig grund för en dylik bestämmelse, hvilken kan från politisk rösträtt för längre eller kortare tid utesluta en person, som råkar byta om bostad *inom en valkrets, der han förut är politiskt röstberättigad.*

Det svenska flyttningsstrecket är emellertid ännu strängare än någonstädes annars. I Sverige kräfvdes det nemligen icke allenast att vara bostatt, d. v. s. lagligt mantalsskrifven inom den kommun, der den politiska rösträtten skall utöfvas, utan äfven att der ega kommunal rösträtt. Och det är en lång omgång i regeln för en nyinflyttad person, innan han hinner dit. Medan t. ex. i Preussen en nyinflyttad person sex månader efter inflyttningen kan bli politiskt röstberättigad inom kommunen, får hos oss flertalet af de inflyttade vänta i 1—2 års tid, innan de kunna få kommunal och politisk rösträtt.

Det kan nu icke förnekas, att det ligger en orättvisa i att alldeles beröfva en medborgare hans politiska rättigheter för en tid, därför att han flyttar från en ort till en annan, och denna orättvisa minskas icke deraf, att det är de små inkomsttagarne, som mest af alla drabbas af flyttningsstrecket. Behovvet af rättelse i denna punkt har också blifvit uppmärksammat i en motion, väckt af herr P. Waldenström vid 1887 års januari-riksdag, deri följande tillägg till § 14 riksdagsordningen föreslås: »Flyttar den, som är valberättigad, från en kommun till en annan, behåller han inom den förra sin valrätt, till dess han vunnit valrätt inom den senare, förutsatt att han i öfrigt fortfarande uppfyller de vilkor, som äro stadgade för valrätt.» Riksdagsupplösningen 1887 gjorde, att denna motion aldrig kom under konstitutionsutskottets och kamrarnes behandling, och ett liknande öde drabbade en vid samma års majriksdag af annan motionär, herr E. Hammarlund, uti enahanda syfte gjord framställning, enär den af konstitutionsutskottet icke ansågs innebära något bestämdt yrkande.

Då riksdagsordningens bestämmelser om valbarhet till Andra Kammaren grunda sig på bestämmelserna om valrätten, medför flyttningsstrecket äfven en ytterligare skärpning af det bostadsband, hvarigenom valbarheten till nämnda kammare blifvit begränsad. Det gifves ju exempel på att riksdagsmän, som i många år åtnjutit valkretsens förtroende, för en tid förlorat sin valbarhet derstädes endast och allenast derigenom, att de flyttat till en annan kommun *i samma valkrets.* Ingen lär bestrida det barocka häri, och båda de ofvannämnda motionärerna afsågo med sina framställningar att åstadkomma nödig rättelse äfven på detta område.

För att nu berörda frågor, hvilka alltjemt vänta på sin lösning, må

underkastas Riksdagens pröfning och en ändring ju förr dess hellre komma till stånd, tillåter jag mig härmed föreslå,

att Riksdagen måtte såsom hvilande till vidare grundlagsenlig behandling antaga följande förslag till ändrad lydelse af §§ 17 och 19 riksdagsordningen:

§ 17.

Vid såväl elektors- som riksdagsmannaval — —
— — — röstetal.

Vid dessa val — — — — — tillkommer.

Flyttar valberättigad från en kommun till en annan, åtnjuter han i den förra sin valrätt i ytterligare två års tid, räknadt från den dag densamma jemlikt 14 § skolat upphöra, dock under vilkor att han vid valtillfället fortfarande är svensk medborgare, råder öfver sig och sitt gods, eger medborgerligt förtroende, samt ännu ej eger valrätt i den kommun, dit han flyttat, och ej häftar för oguldna kommunalutskylder till den kommun, derifrån han flyttat.

§ 19.

Till ledamöter i Andra Kammaren kunna endast väljas män, som uppnått 25 års ålder samt, enligt 14 och 17 §§, ega valrätt inom den kommun, eller någon af de kommuner, för hvilka de väljas.

Då jag emellertid icke vågar förutsätta, att den af mig nu föreslagna formuleringen af ofvannämnda paragrafer skall blifva i allo bestående inför konstitutionsutskottets och Riksdagens mogna pröfning, och då svårigheter möjligen torde visa sig att här vid lag utfinna en fullt tillfredsställande redaktion, tillåter jag mig att alternativt hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville snarast möjligt till Riks-

dagen inkomma med förslag till sådan ändring af riksdagsordningen, att här ofvan påpekade missförhållanden må undanrödjas.

Stockholm den 23 februari 1900.

David Bergström.